

מדינת ישראל משרד המשפטים

לשכת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה

(משפט אזרחי)

ירושלים ח' ניסן, תש"פ

2 אפריל, 2020

אל: נצי"מ עו"ד איילת אלישר, היועצת המשפטית, משטרת ישראל

שלום רב,

הנדון: מניעת כניסה ליישובים למי שאינם תושבים בשל חשש מהדבקה

סימוכין: פנייתך מיום 30.3.2020

בפנייתך שבסימוכין, התבקשה התייחסותנו לאירועים המתרחשים בימים האחרונים של יישובים חקלאיים או קהילתיים המונעים מיוזמתם, ובאופן עצמאי כניסה של מי שאינם תושבים לתחומי היישוב, וזאת בשל חשש מהדבקה. בחלק מהמקרים התבקשה התערבות משטרת ישראל ומכאן הפניה.

נוכח האמור, להלן התייחסותנו, על דעת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט אזרחי):
לאחר בדיקת הנושא בצורה רוחבית, לא מצאנו מקור חוקי עליו ניתן לבסס את הסמכות הנתונה ליישוב – בין אם הוועד המקומי, כישות של השלטון המקומי, או האגודה השיתופית – למנוע כניסה אל היישוב בנסיבות שתוארו לעיל.

ככלל, ככל שמדובר בדרך סטטוטורית (להבדיל מדרך "חקלאית" העוברת בשטח פרטי) הרי שלא ניתן לחסום אותה, ללא היתר מתאים (לפי תקנה 17 לתקנות התעבורה רשות תמרור רשאית להורות על קביעה או שינוי של הסדרי תנועה).

מבחינה קניינית – לא ניתן לראות בחוזה החכירה שיש לאגודה השיתופית על הקרקע או חלק ממנה (ביישובים חקלאיים) כמאפשר חסימה כאמור – זאת משום שהדרכים הסטטוטוריות אינן מהוות חלק מחוזה המשבצת.

גם בדיני האגודות השיתופיות אין מקור סמכות המאפשר למנוע כניסה של מאן דהוא למקרקעין המצויים בשטח שנמסר לאגודה, שכן דינים אלה נועדו להסדיר את מערכת היחסים בין החברים לבין עצמם ואינם אמורים לייצר השלכות כלפי צדדים שלישיים ולמעשה מערך הזכויות זהה ליכולת למנוע כניסה לשטחי כל תאגיד אחר.

כך הם גם פני הדברים גם מבחינת דיני השלטון המקומי – חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה), תשכ"א-1961 נועד להסדיר את השמירה ברשויות מקומיות מסוימות בתנאים ובעקרונות שפורטו בו ובהתאם לחקיקת המשנה שנעשתה מכוחו. זאת למטרות שמירה על בטחון תושבי היישוב ורכושם. גם כאן, לא נמצא מקור סמכות לוועד המקומי, או לכל גוף בשלטון המקומי, שהם גופיים מנהליים הפועלים מכוח החוק, לחסום כניסה לשטחי היישוב בנסיבות שתוארו בפניה.

מובן כי האמור לעיל אינו גורע מהצורך לעמוד בהוראות הדין הרלוונטיות לעת הזו ומהסמכות לאכיפתן בידי הגורמים המוסמכים – גם בשטחי היישובים.

ב ב ר כ ה ,

אריאל צבן, עו"ד
המחלקה למשפט אזרחי
ייעוץ וחקיקה

העתק :

מר ארז קמיניץ, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט אזרחי)
לשכת היועץ המשפטי לממשלה
מר איציק אשכנזי, מנכ"ל מרכז המועצות האזוריות
מר שלמה דולברג, מנכ"ל מרכז השלטון המקומי
מר מירון הכהן, רשם האגודות השיתופיות
מר יהודה זמרת, היועץ המשפטי, משרד הפנים
גב' מניה לייקין, היועצת המשפטית, רשות מקרקעי ישראל
גב' יעל דקל, ייעוץ וחקיקה (משפט כלכלי), משרד המשפטים
גב' נירית להב-קניזו, ייעוץ וחקיקה (משפט פלילי), משרד המשפטים
גב' שרון רוברטס, ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי-מנהלי), משרד המשפטים